

Liebe Kolleg:innen, liebe Mitarbeitende, Kooperierende, Interessierte des „Projekts Zeitzeugen im Bistum Limburg“
Szanowni Koledzy, Współpracownicy, Zainteresowani Projektem „Współcześni Świadkowie w Diecezji Limburgskiej”
Dear Colleagues, Co-operators, Interested Parties of the "Project Contemporary Witnesses in the Diocese of Limburg"

Der Journalist Heribert Prantl hat im Rahmen der Kommentierung der Münchener Sicherheitskonferenz auf einen Satz von Rita Süßmuth (aus einem Buchtitel des Jahres 2020) hingewiesen: „Überlasst die Welt nicht den Wahnsinnigen“. Der Satz blieb bei mir hängen, weil er mich an die im letzten Newsletter für mich nähere Maßgabe des Lichtanzündens in der Dunkelheit erinnerte. Die schottische Schriftstellerin A.L. Kennedy hat heute treffend und aufmunternd den Satz geschrieben: „Wir sind gut darin, ein Licht leuchten zu lassen.“ (Vgl. Süddeutsche Zeitung, A.L. Kennedy, Was Liebe ist. Hoffnung in gefährlichen Zeiten, 25.2.25) Nach der Bundestagswahl sind mir natürlich unsere Zeitzeuginnen und Zeitzeugen im Blick, die sich schon seit Jahren Gedanken über Menschen machen, die einer blau eingefärbten braunen faschistischen Partei ihre Stimme geben. Hoffnung machen mir die U-18-Wahlergebnisse. Jugendliche, die in der Mehrzahl bei unseren Zeitzeugengesprächen dabei sind, gaben mit über 50 Prozent den mehr Herz-orientierten Parteien ihre Stimme, auch wenn die blau-braune Partei rund 15 Prozent erreichen konnte. Doch Bertolt Brechts Diktum ermutigt eher, dass der „fruchtbare (furchtbare) Schoß“ noch immer ausgetrocknet werden kann.

Dazu soll auch das bislang vorliegende Programm des Projekts „Zeitzeugen“ für 2025 dienen.

Das Programm für das Jahr 2025

ist in der vergangenen Woche an die Schulen im Bistum Limburg gegangen. Es werden Begegnungen und Gespräche mit 17 Zeit- und Zweitzeug/inn/en möglich sein. Erste Rückmeldungen und Anmeldungen hat es bereits gegeben.

Auf unserer Website sind alle Informationen in einem PDF zusammengefasst:

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/angebote-fuer-schulen-fuer-das-jahr-2025/>

Offene Veranstaltungen,

neben den zu planenden schulischen Veranstaltungen sind in diesem Jahr:

Donnerstag, 27. März, 16:00 – 17:30 Uhr, Lesung / Fortbildung mit Lutz van Dijk zu „Damals hieß ich Rita“ besonders für Grundschullehrer:innen, mit praktischen Anregungen zum Thema „Holocaust/ Shoah/ NS/ Menschenwürde“ in der Grundschule, per ZOOM aus Südafrika

Sonntag, 27. April, 15:30 – 17:30, Pfarrsaal St. Christophorus Diez (Kooperation KEB Westerwald/Rhein-Lahn) Zeitzeugenbegegnung mit der Holocaust-Überlebenden Henriette Kretz aus Antwerpen/Belgien.

„Schmerz und Macht der Erinnerung“ – zwei Kooperationsveranstaltungen mit KEB Taunus:

Mittwoch, 23. April, 19:00 – 21:00, Kino CasaBlanca Bad Soden, A real Pain, mit Filmnachgespräch – Eintritt frei

Montag, 28. April, 19:00 – 21:00, Kino Casablanca Bad Soden, 19:00 Gesprächsabend mit Henriette Kretz, Shoah-Überlebende aus Antwerpen und Bürgermeister Dr. Frank Blasch, Moderation Dr. Marc Fachinger, zu „Schmerz und Macht der Erinnerung“ – Eintritt frei

Donnerstag, 8. Mai, Haus am Dom, Großer Saal, 9:00 – 21:00 ganztägig Veranstaltungen, Video-Audio-Installation 8. Mai, Bücherausstellung des Projekts „Zeitzeugen“ zu „80 Jahre Ende des II. Weltkriegs in Deutschland – Tag der Befreiung?“ - mit u.a. dem Zeitzeugen Dr. h.c. Gerhard Wiese und dem Zweitzeugen Thomas Ormond. An diesem Tag sind schulische Veranstaltungen (u.a. mit Dr. Leon Weintraub per ZOOM aus Stockholm), aber auch offene Veranstaltungen für alle Interessierten geplant. Näheres wird Anfang März bekannt gegeben.

Daneben wird es zu weiteren Veranstaltungen kommen, die rechtzeitig angekündigt werden.

Instagram-Auftritt

Zwei Wochen vor der Bundestagswahl hat die Situation im Deutschen Bundestag viele Menschen in Deutschland aufgewühlt. Wir hatten schon länger Aktivitäten im social-media-Bereich geplant. Nun haben wir kurzfristig eine Aktion „Erinnern.Verhindern. was war“ angestoßen. Bis zum Sonntag, 23. Februar 2025 war jeden Tag in einem 1-minütigen Videoclip die Geschichte einer/eines unserer Zeitzeuginnen und Zeitzeugen zu hören, zu lesen und zu sehen – auf Instagram. Dieser Account soll die nächsten Monate weiter ausgebaut werden. Wir haben auch einen entsprechenden Antrag auf finanzielle Unterstützung gestellt. Wenn Sie noch Ideen haben, bin ich für Rückmeldungen sehr dankbar.

Der Account ist auf Instagram erreichbar über:

https://www.instagram.com/proj_zeitzeugen/

Rückblicke / Verschiedenes

Der Gedenktag zum 27. Januar im Stuttgarter Landtag hat m.E. auf beeindruckende Weise die Aktualisierung und Notwendigkeit von Erinnerung an „die furchtbaren Jahre 1933-1945“ für die Gegenwart und Zukunft gezeigt – gerade von und für junge Menschen in unserem Land in all ihrer Diversität. Wenn Sie Zeit haben schauen Sie sich die abschließenden 26 Minuten der Gedenkveranstaltung in der Mediathek des Landtags ab 1:19:17 an:

<https://www.landtag-bw.de/de/mediathek/videos/gedenkfeier-vom-27-januar-2025-555462>

Ebenfalls empfehlenswert finde ich die Website

<https://www.humansoftelaviv.co.il/about-holocaust>

Schauen Sie bei Gelegenheit in die englischsprachige Website mit Videos verschiedener Holocaust-Überlebender.

Mit Gerhard Wiese waren wir am Dienstag, 18. Februar im Alfred-Delp-Schulzentrum in Ubstadt-Weiher, anlässlich des 80jährigen Gedenkens an die Ermordung von Alfred Delp durch den „Volksgerichtshof“. Es war eine eindrückliche Veranstaltung mit musikalischen Darbietungen, vor annähernd 300 Schüler:innen. Sehr gut vorbereitete Fragen begleiteten das Zeitzeugengespräch mit Gerhard Wiese. Einen Bericht hierzu finden Sie auch auf unserer Website.

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/mit-gerhard-wiese-zum-alfred-delp-gedenktag-in-ubstadt/>

Wir freuen uns sehr, dass unsere Zeitzeugin Eva Szepesi für ihr unermüdliches Engagement als Zeitzeugin „Das Ehrensiegel in Silber der jüdischen Gemeinde Frankfurt am Main“ erhält. Und wir freuen uns über die Einladung zur feierlichen Verleihung im März, und auf die Begegnung mit Benjamin Graumann, Mike Josef, Marc Grünbaum und natürlich mit Eva Szepesi und ihrer Familie.

Herzliche Grüße aus Frankfurt, Marc Fachinger

W ramach komentarza do Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa dziennikarz Heribert Prantl odniósł się do zdania Rity Süssmuth (z tytułu książki z 2020 r.): „Nie zostawiaj świata szaleńcom”. Zdanie to utkwiło mi w pamięci, ponieważ przypomniało mi bliższą analogię z ostatniego newslettera o zapalaniu świecy w ciemności. Szkocki pisarz A.L. Kennedy napisał dziś odpowiednie i zachęcające zdanie: „Jesteśmy dobrzy w pozwalaniu, by światło świeciło”. (Por. Süddeutsche Zeitung, A.L. Kennedy, Was Liebe ist. Hoffnung in gefährlichen Zeiten, 25.2.25) Po wyborach do Bundestagu mam oczywiście na myśli naszych współczesnych świadków, którzy od lat myślą o ludziach głoszących na niebiesko-brązową partię faszystowską. Wyniki wyborów poniżej 18 roku życia dają mi nadzieję. Młodzi ludzie, z których większość uczestniczy w naszych rozmowach ze współczesnymi świadkami, głosowali na bardziej zorientowane na „serce partie” z ponad 50 procentami, mimo że niebiesko-brązowej partii udało się uzyskać około 15 procent. Jednak dictum Bertolta Brechta raczej zachęca do tego, że „płodne (straszne) łono” wciąż może zostać wysuszone.

Program projektu „Zeitzeugen” na rok 2025, który został do tej pory przedstawiony, ma również służyć temu celowi.

Program na rok 2025

został wysłany do szkół w diecezji Limburg w zeszłym tygodniu. Będzie można spotkać się i porozmawiać z 17 współczesnymi i innymi świadkami. Otrzymano już wstępne informacje zwrotne i rejestracje.

Wszystkie informacje są podsumowane w pliku PDF na naszej stronie internetowej:

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/angebote-fuer-schulen-fuer-das-jahr-2025/>

Wydarzenia otwarte,

Oprócz wydarzeń szkolnych w tym roku planowane są następujące wydarzenia

Czwartek, 27 marca, 16:00 - 17:30, czytanie / szkolenie z Lutzem van Dijkiem na temat „Wtedy miałem na imię Rita”, specjalnie dla nauczycieli szkół podstawowych, z praktycznymi sugestiami na temat „Holokaustu / Shoah / NS / godności ludzkiej” w szkołach podstawowych, za pośrednictwem ZOOM z RPA.

Niedziela, 27 kwietnia, 15:30 - 17:30, sala parafialna St. Christophorus Diez (współpraca KEB Westerwald/Rhein-Lahn) Spotkanie współczesnych świadków z ocalałą z Holokaustu Henriette Kretz z Antwerpii/Belgii.

„Ból i siła pamięci” - dwa wydarzenia organizowane we współpracy z CEF Taunus:

Środa, 23 kwietnia, 19:00 - 21:00, Kino CasaBlanca Bad Soden, Prawdziwy ból, po filmie dyskusja - wstęp wolny

Poniedziałek, 28 kwietnia, 19:00 - 21:00, Kino Casablanca Bad Soden, 19:00 Wieczór dyskusyjny z Henriette Kretz, ocalałą z Shoah z Antwerpii i burmistrzem dr Frankiem Blaschem, moderowany przez dr Marca Fachingera, na temat „Ból i siła pamięci” - wstęp wolny

Czwartek, 8 maja, Haus am Dom, Wielka Sala, 9:00 - 21:00 przez cały dzień Wydarzenia, instalacja wideo-audio 8 maja, wystawa książek projektu „Współcześni świadkowie” na temat „80 lat zakończenia II wojny światowej w Niemczech - Dzień Wyzwolenia?” - z udziałem m.in. współczesnego świadka dr h.c. Gerhardem Wiese i drugim świadkiem Thomasem Ormondem. W tym dniu planowane są wydarzenia szkolne (w tym z dr Leonem Weintraubem za pośrednictwem ZOOM ze Sztokholmu), a także otwarte wydarzenia dla wszystkich zainteresowanych. Więcej szczegółów zostanie ogłoszonych na początku marca. Odbędą się również inne wydarzenia, które zostaną ogłoszone w odpowiednim czasie.

Obecność na Instagramie

Na dwa tygodnie przed wyborami powszechnymi sytuacja w niemieckim Bundestagu poruszyła wiele osób w Niemczech. Od pewnego czasu planowaliśmy działania w mediach społecznościowych. Teraz, w krótkim czasie, rozpoczęliśmy kampanię zatytułowaną „Erinnern.Verhindern. was war”. Codziennie do niedzieli 23 lutego 2025 r. na Instagramie można było usłyszeć, przeczytać i zobaczyć historię jednego z naszych współczesnych świadków w 1-minutowym klipie wideo. Konto to będzie rozwijane w nadchodzących miesiącach. Złożyliśmy również odpowiedni wniosek o wsparcie finansowe. Jeśli masz jakieś pomysły, będę bardzo wdzięczny za Twoją opinię. Konto jest dostępne na Instagramie pod adresem: https://www.instagram.com/proj_zeitzeugen/

Recenzje / Różne

Moim zdaniem dzień pamięci 27 stycznia w parlamencie w Stuttgarcie w imponujący sposób pokazał znaczenie i konieczność pamiętania o „strasznych latach 1933-1945” dla teraźniejszości i przyszłości - zwłaszcza przez i dla młodych ludzi w naszym kraju w całej jego różnorodności. Jeśli masz czas, obejrzyj ostatnie 26 minut upamiętniającego wydarzenia w centrum medialnym parlamentu krajowego od 1:19:17:

<https://www.landtag-bw.de/de/mediathek/videos/gedenkfeier-vom-27-januar-2025-555462>

Polecam również stronę internetową

<https://www.humansoftelaviv.co.il/about-holocaust>

Zajrzyj na anglojęzyczną stronę internetową z filmami różnych ocalałych z Holokaustu.

Jesteśmy bardzo zadowoleni, że nasz współczesny świadek Eva Szepesi została nagrodzona „Srebrną Pieczęcią Honorową Gminy Żydowskiej we Frankfurcie nad Menem” za jej nieustrudzone zaangażowanie jako współczesnego świadka. Cieszymy się, że zostaliśmy zaproszeni na ceremonię wręczenia nagrody w marcu i nie możemy się doczekać spotkania z Benjaminem Graumannem, Mikiem Josefem, Markiem Grünbaumem i oczywiście Evą Szepesi i jej rodziną.

Wraz z Gerhardem Wiese byliśmy we wtorek 18 lutego w Centrum Szkolnym Alfreda Delpa w Ubstadt-Weiher, aby uczcić 80. rocznicę zamordowania Alfreda Delpa przez „Trybunał Ludowy”. Było to imponujące wydarzenie z występami muzycznymi przed prawie 300 uczniami. Bardzo dobrze przygotowane pytania towarzyszyły rozmowie współczesnego świadka z Gerhardem Wiese. Relację z tego wydarzenia można również znaleźć na naszej stronie internetowej.

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/mit-gerhard-wiese-zum-alfred-delp-gedenktag-in-ubstadt/>

W 2024 r. ukaże się rozszerzone trzecie wydanie „Asche auf vereisten Wegen. Reportaże z procesu oświęcimskiego” Conrad Taler/Kurt Nehlhiebel nawiązuje w przedmowie do wypowiedzi Fritza Bauera na krótko przed jego śmiercią (+11 listopada 2024 r.): „Bez pytań o korzenie zła nie ma zbawienia ani uzdrowienia. (...) Jest tylko jedno lekarstwo, a jest nim idea tolerancji i uznania różnorodności ludzi (...)”. Teologowie również powinni wyraźnie zgodzić się z tymi koncepcjami.

Z pozdrowieniami z Frankfurtu, Marc Fachinger

In his commentary on the Munich Security Conference, the journalist Heribert Prantl referred to a sentence by Rita Süßmuth (from the title of a book published in 2020): “Don't leave the world to the madmen”. The sentence stuck with me because it reminded me of the, for me, more fitting description of lighting a light in the darkness in the last newsletter. The Scottish writer A.L. Kennedy has written a fitting and encouraging sentence today: “We are good at keeping a light burning.” (See Süddeutsche Zeitung, A.L. Kennedy, Was Liebe ist. Hope in Dangerous Times, February 25, 2025) In the wake of the federal election, I am naturally thinking of our contemporary witnesses, who have been concerned for years about people who give their vote to a blue-tinged brown fascist party. The under-18 election results give me hope. The young people who are mostly present at our contemporary witness discussions gave more than 50 percent of their votes to the more „heart-oriented“ parties, even though the blue-brown party was able to achieve around 15 percent. But Bertolt Brecht's dictum is more encouraging that the “fertile (terrible) womb” can still be dried up.

The program for the “Zeitzeugen” project for 2025, which is currently available, is also intended to achieve this.

The program for the year 2025

was sent to the schools in the Diocese of Limburg last week. Encounters and discussions with 17 contemporary and secondary witnesses will be possible. The first feedback and registrations have already been received. All the information is summarized in a PDF on our website:

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/angebote-fuer-schulen-fuer-das-jahr-2025/>

Open events,

in addition to the school events to be planned this year:

Thursday, March 27, 4:00 – 5:30 pm, reading / training with Lutz van Dijk on “Damals hieß ich Rita” (Back then my name was Rita), especially for primary school teachers, with practical suggestions on the topic of “Holocaust/Shoah/NS/human dignity” in primary school, via ZOOM from South Africa

Sunday, April 27, 3:30 – 5:30 p.m., Pfarrsaal St. Christophorus Diez (in cooperation with KEB Westerwald/Rhein-Lahn) Holocaust survivor Henriette Kretz from Antwerp/Belgium will be speaking

“Pain and Power of Remembrance” – two events in cooperation with KEB Taunus:

Wednesday, April 23, 7:00–9:00 p.m., Kino CasaBlanca Bad Soden, A real Pain, with a discussion of the film – free admission

Monday, April 28, 7:00 – 9:00 p.m., Casablanca Cinema, Bad Soden, 7:00 p.m. discussion with Henriette Kretz, Shoah survivor from Antwerp and Mayor Dr. Frank Blasch, moderated by Dr. Marc Fachinger, on “The Pain and Power of Remembrance” – free admission

Thursday, May 8, Haus am Dom, Großer Saal, 9:00 - 21:00 all-day events, video-audio installation May 8, book exhibition of the project “Zeitzeugen” on “80 years since the end of World War II in Germany - Liberation Day?” - with, among others, the contemporary witness Dr. h.c. Gerhard Wiese and the second witness Thomas Ormond. On this day, school events (including with Dr. Leon Weintraub via ZOOM from Stockholm) are planned, but also open events for anyone interested. More details will be announced at the beginning of March.

In addition, there will be further events, which will be announced in good time.

Instagram presence

Two weeks before the German parliamentary elections, the situation in the German Bundestag stirred up many people in Germany. We had been planning social media activities for quite some time. Now, at short notice, we launched an initiative called “Remember. Prevent. what was”. Until Sunday, February 23, 2025, the story of one of our contemporary witnesses could be heard, read and seen every day in a one-minute video clip on Instagram. This account will be further expanded over the next few months. We have also submitted a corresponding application for

financial support. If you have any ideas, I would be very grateful for your feedback.

The account can be reached on Instagram via: https://www.instagram.com/proj_zeitzeugen/

Reviews / Miscellaneous

In my opinion, the day of remembrance on January 27 in the Stuttgart Landtag impressively demonstrated the relevance and necessity of remembering “the terrible years 1933-1945” for the present and the future – especially by and for young people in our country in all their diversity. If you have time, watch the final 26 minutes of the memorial service in the media library of the state parliament from 1:19:17:

<https://www.landtag-bw.de/de/mediathek/videos/gedenkfeier-vom-27-januar-2025-555462>

I also recommend the website

<https://www.humansoftelaviv.co.il/about-holocaust>

Take a look at the English-language website with videos of various Holocaust survivors.

We are very pleased that our contemporary witness Eva Szepesi is receiving the “Silver Seal of Honor of the Jewish Community of Frankfurt am Main” for her tireless commitment as a contemporary witness. And we are pleased about the invitation to the award ceremony in March, and to meet with Benjamin Graumann, Mike Josef, Marc Grünbaum and, of course, with Eva Szepesi and her family.

On Tuesday, February 18, we were with Gerhard Wiese at the Alfred-Delp-Schulzentrum in Ubstadt-Weiher, on the occasion of the 80th commemoration of the murder of Alfred Delp by the “People's Court”. It was an impressive event with musical performances, in front of almost 300 students. The discussion with Gerhard Wiese, who was an eyewitness at the time, was accompanied by very well-prepared questions. You can also find a report about this on our website.

<https://zeitzeugen.bistumlimburg.de/beitrag/mit-gerhard-wiese-zum-alfred-delp-gedenktag-in-ubstadt/>

In the third edition of “Asche auf vereisten Wegen. Reports from the Auschwitz Trial”, which was expanded in 2024, Conrad Taler/Kurt Nehlhiebel refers to a speech by Fritz Bauer shortly before his death (+11.11.2024): “Without asking about the roots of evil, there can be no salvation and no healing. (...) There is only one medicine, and that is the idea of tolerance and the recognition of human diversity (...)” Even theologians should clearly agree with these concepts.

Kind regards from Frankfurt, Marc Fachinger

Projekt "Zeitzeugen", Dr. Marc Fachinger, Haus am Dom, Domplatz 3, 60311 Frankfurt

Telefon 069/8008 718 711

Mobil: (0049) (0)170-2840916

Mail: zeitzeugen@bistumlimburg.de

Website: <https://zeitzeugen.bistumlimburg.de>

Youtube: <https://www.youtube.com/@ProjektZeitzeugenBistumLbg2021>

Instagram: https://www.instagram.com/proj_zeitzeugen/

*Wer diesen Newsletter nicht mehr erhalten möchte, antwortet auf diese Email mit „Abmeldung“
Jeśli nie chcesz już otrzymywać tego biuletynu, odpowiedz na tę wiadomość e-mail, wpisując „anuluj subskrypcję”.
If you no longer wish to receive the newsletter, please reply to this email with "unsubscribe".*